

ОЗНАКИ ВИЯВЛЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Як не прикро, але проблема насильства та жорстокого поводження залишається досить актуальною у часи повномасштабного вторгнення. Таким чином, цей період також носить і певні загрози, зокрема, щодо посилення сплеску домашнього насильства. У групі ризику тепер перебувають не лише сім'ї, де раніше були зафіксовані випадки домашнього насильства, а й ті, де хтось тимчасово втратив роботу або заробіток, сім'ї зі складною фінансовою або житловою ситуацією або сім'ї, де є літні чи недієздатні особи, члени родин, яким довелося переїхати. Всі ці обставини, в основі яких лежить ще й психологічний тиск, можуть викликати агресію і напруження в сім'ї.

Що ж таке домашнє насильство?

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” (надалі – Закон) **домашнім насильством** визнаються діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Діяння визнається насильством лише тоді, коли воно порушує вимоги чинного законодавства і призводить чи може призводити до порушення конституційних прав і свобод члена сім'ї. Домашнє насильство може мати форму, як активних дій (нанесення побоїв, знищення майна тощо), так і бездіяльності, тобто пасивної поведінки особи, коли вона не вчиняє дій, які могла та повинна була вчинити, щоб запобігти настанню шкідливих наслідків (наприклад, ненадання допомоги члену сім'ї, який перебуває у небезпечному для життя становищі).

Які ж є ознаки домашнього насильства?

Особу, яка тривалий час потерпає від насильства, можна виявити за низкою ознак фізичного, економічного, сексуального та психологічного характеру, зокрема:

Фізичне насильство має такі ознаки:

- погіршення фізичного й психічного здоров'я, емоційні та неврологічні розлади;
- головний біль, біль у м'язах, синці, забиті місця відсутність зубів, ушкодження кісток та м'яких тканин, наявність частково залікованих

попередніх травм, сліди укусів, опіки незвичайної форми та в різних частинах тіла;

- втрата ваги, зневоднення;
- наявність інфекцій, що передаються статевим шляхом; викиди плоду, мертвонароджені діти, передчасні пологи, недостатня вага у немовлят.

Сексуальне насильство може характеризуватися такими ознаками:

- порушення сексуальності, зокрема зниження або втрата сексуального потягу;
- інфекції, що передаються статевим шляхом;
- травми та пошкодження статевих органів;
- наявність викидів, мертвонароджених дітей та небажаних вагітностей;
- примусове залучення до комерційного сексу.

Економічне насильство може характеризуватися такими ознаками:

- неможливість розпоряджатися сімейним бюджетом та власними коштами;
- відмова від праці або навчання під тиском; праця на посаді/робочому місці, обраному під тиском;
- робота, зумовлена необхідністю утримувати того, хто водночас контролює (відбирає) всі гроші;
- одяг, взуття, що не відповідають сезону та погоді; старе вбрання; наочні ознаки існування в злиднях (незважаючи на реальні прибутки);
- недоїдання;
- наявність житлових проблем (негараздів).

Психологічне насильство може характеризуватися такими ознаками:

- страхи, тривожність, постійне почуття небезпеки (завжди перебуває напоготові), нерішучість, повна безініціативність та відчуття безпорадності;
- труднощі з концентрацією;
- наявність скарг психосоматичного характеру;
- депресія; нав'язливі рухи та думки, схильність до одноманітних рухів та дій на кшталт розгойдування в кріслі, різання паперу, розчісування одного й того ж пасма волосся тощо;
- надмірне збудження, безсоння або, навпаки, підвищена сонливість та уповільнення рухів (останні вважаються проявом “лінощів”, “нездатності добре виконувати свої домашні обов’язки” та підсилюють почуття провини);
- втрата соціальних контактів з родичами, друзями, гостре відчуття/прагнення самотності та ізольованості;
- уникання погляду в очі;
- суїцидальні наміри, погрози позбавити себе життя;
- почуття провини, сорому за отримані фізичні ушкодження;

- звуження свідомості, нездатність адекватно оцінювати ситуацію, власне майбутнє, свої вчинки та вчинки інших людей, поєднання підозрливості з безмежною довірливістю;
- відкладання часу звернення за допомогою або відмова від неї чи будь-якого зовнішнього втручання, спрямованого на в'яснення та зміну ситуації;
- зневіра в можливості змін у власному житті на краще, відсутність ініціативи, страх перед життям, втрата сенсу і інтересу до життя;

Яка відповідальність настає за вчинення домашнього насильства?

Домашнє насильство є адміністративним правопорушенням, яке підпадає під дію ст.173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Водночас його систематичне вчинення є кримінальним злочином, за яке передбачена відповідальність згідно ст.126-1 Кримінального кодексу України.

Якщо Ви або Ваші близькі зазнали домашнього насильства, Ви можете зателефонувати:

Поліція – 102;

Урядовий центр з протидії насильству – 15-47;

Національна «гаряча лінія»: 0-800 – 500-225, 116-111 (з мобільного);

Національна «гаряча лінія» по запобіганню домашнього насильства: 0-800-500-005, 116-123 (з мобільного).